

Vybraný záznam z terénního šetření pro účely posouzení připravované změny č. 3 ÚP Rokytnice n.J. na životní prostředí v červnu 2020.

V roce 2020 v červnu před první sečí byla navštívena plocha 807 a bylo specifikováno stanoviště 6230. Jedná se o přechodný typ biotopů T2.2 – horské smilkové trávníky s alpínskými druhy a T2.3B – podhorské a horské smilkové trávníky, které oba odpovídají stanovišti 6230.

Travní dominanty představuje kostřava červená a psineček tenký. Z druhů typických druhů pro stanoviště 6230 (T2.2), byla hojná *Pilosella iserana* (chlupáček pojizerský), *Potentilla erecta* (mochna nátržník). Chlupáček pojizerský je druh červeného seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii ohrožený a je v odborné literatuře označován jako diagnostický druh svazu *Nardo-Agrostion tenuis*. Tento svaz odpovídá biotopu T2.2 – horské smilkové trávníky s alpínskými druhy (Katalog biotopů ČR – eds. Chytrý, Kučera, Kočí, Grulich, Lustyk, 2010). Zároveň je chlupáček pojizerský typickým-specifickým druhem T2.2 – horské smilkové trávníky s alpínskými druhy.

S menší pokryvností se na ploše 807 uplatňovaly další typické druhy. Z typických druhů biotopu T2.2 přechodného typu k T2.3 byl zjištěn vysoký počet (17), z toho 8 specifických druhů (limit pro příznivý stav je 7) a 8 druhů bazálních. Počet zjištěných typických druhů lze hodnotit jako velmi vysoký. Porost odpovídal stanovišti i fyziognomicky, krátkostébelný porost s převážně nízkoprodukčními druhy. Druhy přirozeně rostoucí v T2.2 i T1.2 měly malou pokryvnost, což opět svědčí pro smilkové trávníky.

Při jednorázové šetření zaměřeném na identifikaci evropského stanoviště byly zjištěny tyto druhy:

Agrostis capillaris (psineček obecný) 2
Anemone nemorosa (sasanka hajní) 1
Bistorta major (rdesno hadí kořen) +
Campanula rotundifolia (zvonek okrouhlolistý) r
Cardaminopsis halleri (řeřišničník Hallerův) r
Crepis mollis s.lat. (škarda měkká) r
Festuca rubra agg. (kostřava červená) 3
Galium saxatile (svízel hercynský) +
Geranium sylvaticum (kakost lesní) r
Hieracium lachenalii (jestřábník Lachenalův) +
Hypochoeris radicata (prasetník kořenatý) r
Luzula campestris agg. (bika ladní) +
Nardus stricta (smilka tuhá) r
Phyteuma spicatum (zvonečník klasnatý) r
Pilosella iserana (chlupáček pojizerský) 2 /C3
Pilosella officinarum (chlupáček zední) +
Plantago lanceolata (jitrocel kopinatý)
Poa chaixii (lipnice širolistá) r
Potentilla erecta (mochna nátržník) 2
Ranunculus acris (pryskyřník prudký) +
Veronica officinalis (rozrazil lékařský) +

znaky za taxony uvádějí orientačně pokryvnost dle Braun-Blanquetovy stupnice v době průzkumu, nejedná se o fytoecologický snímek !!; C3 je druh červeného seznamu ohrožených druhů kategorie ohrožený.

Kromě plochy 807 navštívil zpracovatel dok. SEA i některé jiné části plochy dotčeného segmentu z vrstvy mapování biotopů z roku 2009, např. plochy nad cestou (která představuje jižní

hranici plochy 807). Zde se aktuálně určený biotop s vrstvou mapování biotopů shoduje. Naopak na úpatí údolí potoka, popř. v dolní části svahu, byl maloplošně zjištěn ještě další biotop T1.5 – vlhké pcháčkové louky až T1.6 – vlhká tužebníková lada, popř. přechodné typy k mezofilním loukám.

Biotop na ploše 807 uvedený ve vrstvě mapování biotopů (spravuje AOPK ČR) je T1.2 – horské trojštětové louky, (odpovídá stanovišti 6520 – horské trojštětové louky). Zároveň ale nálezová databáze ochrany přírody AOPK ČR uvádí (z doby mapování) ze sledovaného velkého segmentu i druhy, které patří i k typickým pro biotopy T2.2 a T2.3. Z toho je patrné, že prvky stanoviště 6230 jsou ve sledovaném prostoru přítomné již delší dobu. Teplejší a sušší podnebí je pro populace typických druhů smilkových luk vhodné a přispívá k jejich šíření. Přírodní biotopy (stanoviště) se jako živý organismus (resp. skupina organismů) mohou v čase vyvíjet.

Aktualizace vrstvy mapování biotopů proběhla v roce 2009 koncem srpna. Segment biotopu T1.2 – horské trojštětové louky zasahující na plochu 807 má rozlohu 3,7 ha. Mapování probíhá tak, že mapovatel území dle potřeby a pokud možno rychle prochodí, vymezí hranice segmentu, zapíše předepsané parametry a přechází na další segment. Záznam takto velkého segmentu musí být v řadě případů logicky zjednodušující. Do určité míry je třeba přistoupit k „průměrování“ kvality i typu pro celý segment.

Podrobnost šetření při mapování (včetně aktualizací) nejsou srovnatelné s podrobností průzkumů dělaných pro hodnocení vlivu ÚP. Oba typy zmíněných průzkumů se liší zejména účelem, rozsahem řešeného území a podrobností zpracování. Cílem mapování biotopů je primárně získat přehled o rozšíření přírodních biotopů/evropských stanovišť v ČR. Aby to bylo možné pro celou ČR fyzicky zvládnout, je možné mapování biotopů provádět v průběhu celé vegetační sezóny (na každém místě jednorázově), tzn. nejen v optimu pár týdnů před první sečí. Na louku tak lze dorazit v různé fenologické fázi lučních druhů a v různém stupni vzrůstu po pokosení, kdy může být identifikace výrazně ztížena. Dle možností je snaha kromě hlavního uvedeného cíle (vymezení přírodních biotopů v území) získat i doplňující informace zejména o stavu biotopu i o jednotlivých druzích. Je zřejmé, že přitom vznikají nejistoty a omezení, se kterými je nutné při interpretaci dat počítat. V rámci EU je česká vrstva mapování biotopů přesto unikátní nástroj.

V praxi se ukázalo, že je možné vrstvu mapování biotopů využívat i pro jiné účely (než pro kvantifikaci a lokalizaci přírodních biotopů), např. v rámci hodnocení vlivů na životní prostředí, ale při vědomí limitů a omezení vyplývajících ze způsobu získání, stárnutí dat apod. S ohledem na to metodika hodnocení vlivů na soustavu NATURA 2000 požaduje aktuální šetření i využívání dalších dostupných zdrojů informací o území.

Příklad potřeby správné interpretace dat: Jako „vedlejší produkt“ mapování biotopů bývají zaznamenávány významné druhy z hlediska ochrany včetně ZCHD. Jejich výskyt je možné interpretovat tak (s ohledem na výše uvedené), že v případě záznamu v místě se vyskytují. Neznamená to ale opačně, že se druh na místě nevyskytuje, když není uveden v nálezové databázi. Mapování biotopů není inventarizačním průzkumem ZCHD, i když je ZCHD možné zjistit i při mapování biotopů, zaznamenat a tato data vhodně využít.

Průzkum pro hodnocení vlivu ÚP na soustavu NATURA 2000 je třeba rozsahem přizpůsobit tak, aby bylo možné objektivně a efektivně vyhodnotit vliv koncepce nebo záměru.

Efektivita hodnocení je velmi důležitá, protože se v rámci ÚP řeší velká území a počet návrhových ploch může být v řádu stovek. Praxe se ustálila tak, že by měl být proveden alespoň jednorázový průzkum v optimu před první sečí. Tím se zjistí se dost pro požadovaný účel, ale rozhodně se nezjistí všechno a všechny druhy. Při opakovaných šetřeních záznamy druhů zpravidla přibývají. V případě potřeby se může dělat návštěv více, např. pro podchycení fenologicky posunutých druhů, např. bledule (v časném jaru), modrásci (červenec-srpen) apod. Průzkumy na úrovni koncepce (ÚP), přestože jsou podrobnější a přesnější než vrstva mapování biotopů, nemohou dosahovat podrobnosti průzkumů při posuzování jednotlivých záměrů, podrobnosti inventarizačních průzkumů, popř. podrobnosti fytocenologických snímků. Ani v těchto případech nejsou různé druhy průzkumů srovnatelné.

Lze shrnout, že průzkum v roce 2020 je aktuálnější než údaje v databázi AOPK ČR z roku 2009. Průzkum v roce 2020 byl zaměřen na výrazně menší část dříve mapovaného segmentu, byl podrobnější a byl proveden ve vegetačním optimu před první sečí, oproti průzkumu na konci srpna v roce 2009 pro vrstvu mapování biotopů. Vymezení biotopu 6230 v části dříve vymapovaného segmentu 6520 je, jak je vysvětlováno výše, odůvodnitelné a reálně možné.

Vrstva mapování biotopů představuje nástroj vhodný pro zjištění základních informací o velikosti a prostorovém rozšíření stanovišť v území. Slouží pro hrubší orientaci. Průzkumy na konkrétních menších plochách tyto informace aktualizují a zpřesňují.

V Liberci, dne 20.10.2023

Mgr. Pavel Bauer

Mgr. Pavel Bauer
Brezový vrch 737
46015 Liberec 15
IČ: 716 99 805
Tel: 739250317
Environmental
studie a poradenství